



## **Обобщен доклад от проведените кръгли маси и семинари в рамките на проект "Опазване на нематериалното културно наследство чрез повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство"**

### **I. Въведение**

В рамките на дейност 4 бяха организирани 3 броя кръгли маси, които се проведоха в гр. София на 10,13 и 15 януари 2020 г. и 5 семинара в гр. Русе (10 и 11 февруари 2020 г.), гр. Копривщица (18 и 19 февруари 2020 г.), гр. Бургас (20 и 21 февруари 2020 г.), гр. Враца (27 и 28 февруари 2020 г.) и гр. Перник (5 и 6 март 2020 г.). В кръглите маси участие взеха над 80 участници, а в семинарите 204. Бяха изпратени покани за участие в кръглите маси и семинарите, както до представители на националните, областни и общински администрации, до местни инициативни групи, така и до неправителствени и културни организации от страната. Над 90 % от заявите участие и попълнили онлайн форма за участие присъстваха на събитията.

Проведените кръгли маси в гр. София целяха да се представят първите резултати от проекта – изготвените два анализа с препоръки, както и разработените два наръчника, на базата на които се насърчи дискусия между заинтересованите страни по ключовата цел на проекта по отношение на законодателството и провежданата политика на национално и местно ниво в областта на опазването на НКН и активното включване на гражданския сектор. Кръглите маси бяха модерирани от г-жа Лилия Колова, експерт с опит в подготовката и реализирането на проекти за гражданско участие.

Проведените в страната семинари бяха насочени към създаването на умения и придобиването на знания от страна на участниците по отношение прилагането на механизми и инструменти, описани в наръчниците по проекта, които „съдействат“ за осъществяването на целите на Конвенция 2003 за опазване на нематериалното културно наследство чрез популяризиране на необходимостта от опазване на НКН на местно, национално и регионално равнище и осигуряване на по-висока съпричастност на обществеността към дейностите в тази област, и в конкретика тяхното включване в процеса на формулиране, изпълнение и мониторинг на публичната политика по отношение на НКН. Семинарите бяха водени от доц. д-р Меглена Златкова, експерт по нематериално културно наследство и фасилитатор / лектор от мрежата на ЮНЕСКО и Лилия Колова, експерт с опит в подготовката и реализирането на проекти за гражданско участие.

В рамките на семинарите бяха предоставени знания и умения на участниците, свързани със стратегическо планиране, проектно мислене, комуникации, водене на преговори, лобиране, застъпничество – умения, които спомагат за повишаване на

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)

*Настоящият документ е създаден в рамките на процедура BG05SFOP001-2.009 „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление 2014-2020 за изпълнение на Проект BG05SFOP001-2.009-0182 "Опазване на нематериалното културно наследство чрез повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство"*



капацитета на структурите на гражданското общество при разработването на съвместни политики с централните и местни власти и допринасящи за по-ефективното и ефикасно им планиране и изпълнение. Друга цел на семинарите беше, след представяне на основните понятия и концепции от Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на НКН (2003 г.), да се даде възможност на всеки един от участниците да се представи като дефинира връзката си с опазване на НКН – професионална, житейска, като гражданска позиция.

Участниците приложиха методология за очертаване на разбирането, валоризирането и оценяването на местните живи наследства от участниците в дискусиата. По този начин се направи картографиране на начините на възприемане на НКН в района, основните актьори в полето на опазване на НКН, основните проблеми, свързани с опазването на НКН, които са важни за местната гражданска общност. Поради различния състав на участниците и специфика на контекстите на населените места, и в петте града се очертах специфични черти.

Методологията на семинарите бе директно интерактивно участие, включващо презентации и ролеви игри.

Участие: в 5-те града (Русе, Копревщица, Бургас, Враца и Перник) всяка от групите се състоеше от 30 до 50 представители на общинска, областна и централна власт, представители на общности, творчески групи, граждани, читалища, неправителствени организации и т.н.

## II. Констатирани предизвикателства

В рамките на презентациите, дискусиите и споделените добри практики бяха очертани следните предизвикателства пред опазването на нематериалното културно наследство:

### 1. *Комуникация и участие между заинтересованите страни*

- липса на добра **комуникация, обратна връзка, доверие и партньорство** между заинтересованите страни (национални и местни власти, културни институции, читалища, НПО, експерти, общности и носители);
- трудности при идентифициране на **заинтересовани страни** и техните **интереси**;
- недостатъчна **информираност за политиките** в областта на НКН от страна на заинтересованите страни;
- **недостиг на експерти**, които да се включат в изпълнението на политиката и да съдействат на НПО, читалища и общности;
- **сложните административни процедури** затрудняват включването на широк кръг заинтересовани страни;
- необходимост от разработване на система за подкрепа и регламентиране на **доброволчеството** в областта на културното наследство;

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)

*Настоящият документ е създаден в рамките на процедура BG05SFOP001-2.009 „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление 2014-2020 за изпълнение на Проект BG05SFOP001-2.009-0182 “Опазване на нематериалното културно наследство чрез повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство”*



- липса на обединяване и конкурентност между общностите.

## 2. Мерки за опазване, повишаване на заинтересоваността към и видимостта на НКН

- липса на **интерес** в младото и средното поколение за предаване на НКН;
- **демографски процеси**: предизвикателства свързани с демографските промени в селата и липсата на млади хора, както и предизвикателства, свързани с демографските промени в градовете, които изискват специфични мерки за опазване на НКН в урбанизирана среда;
- необходимост от провеждането на **обществени кампании** за повишаване на заинтересоваността към и видимостта на НКН;
- преосмисляне на **разказването** (включително визуализирането) на наследството, как да се предадат ценностите, които носи и как да се предаде посланието на наследството към младите хора;
- необходимост от усъвършенстване на нормативното регламентиране на **занаятите**, както и осъвременяване на списъка на занаятите с нови, възникващи от традиционните;
- все още мерките за опазване на материалното и нематериалното културно наследство са разграничени и липсва синергия между тях;
- използване на потенциала на **новите технологии и дигитализацията**;
- необходимост от дигитализиране на архиви;

## 3. Капацитет

- необходимост да се **повишава капацитета** на всички заинтересовани страни относно:
  - политики и законодателство за НКН;
  - мерки и механизми за опазване на НКН, включително за *добри практики, административни процедури* за вписване в регистри, разработване на *план за опазване* на НКН и подготовка на *проекти за финансиране*;
  - съдържателни характеристики на НКН;
  - културно и социално предприемачество на базата на НКН;

## 4. Образование

- необходимост от **по-активно ангажиране** на образователната система с опазването на НКН;
- липса на **комуникация** между образователните и културните институции;



- необходимост от **специфичен подход** на преподаване и ангажиране на експерти в тази област;
- необходимост от **добра подготовка** на преподавателите, които ще представят НКН във формалното образование;

#### 5. *Връзка с бизнеса*

- необходимост от балансиран подход на функциониране на наследството в **пазарна среда**;
- липса на заинтересованост и ангажираност от туризма и бизнеса като цяло към опазването на НКН (отчисления от приходи, които да бъдат предоставяни за опазване на НКН);
- Насърчаване на опазване и популяризиране на нематериалното културното наследство чрез провеждане, целогодишно, на събития за представяне на занаяти, диалекти, обичаи.

#### 6. *Финансиране*

- липса на достатъчно финансиране за дейности по опазване на нематериалното културно наследство, особено възможности за финансиране на НПО;

### III. Препоръки за подобрения

В рамките на презентациите, дискусиите и споделените добри практики бяха направени и следните препоръки:

#### 1. *Комуникация и участие между заинтересованите страни:*

- да се подобри **комуникацията** между всички заинтересовани страни чрез пряка връзка;
- активно **включване** на гражданските организации и гражданското общество в процеса на разработване на политика за НКН на местно и национално равнище;
- изграждане на **обществени съвети** за опазване на НКН;
- да се осигурят **възможности за комуникация** (платформи, бази данни, срещи) на НПО, носители и общности с **експерти**;
- да се включат **музеите** като важни актьори в дейностите по опазване и популяризиране на НКН в стратегически документи и законодателство;
- по-често организиране на **информационни и дискуссионни събития** по темата за опазване на НКН;
- насърчаване на създаването на **неформални мрежи** от заинтересовани страни;

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)

Настоящият документ е създаден в рамките на процедура BG05SFOP001-2.009 „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление 2014-2020 за изпълнение на Проект BG05SFOP001-2.009-0182 “Опазване на нематериалното културно наследство чрез повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство”



- създаване на организация – „чадър“ на организациите, които работят в областта на опазването на НКН по примера на Сдружение на българските музеи;
- създаване на локални центрове за НКН и разширяване на възможностите и НПО да се включат като локални центрове.

## 2. Мерки за опазване, повишаване на заинтересоваността към и видимостта на НКН:

- да се **опрости** формуляра за кампанията „Живи човешки съкровища“, за да се осигури възможност на по-широк кръг лица да подадат успешна кандидатура;
- да се осигури **обратна връзка** с кандидатите при неуспешни кандидатури в кампанията „Живи човешки съкровища“;
- разнообразяване и подобряване на **културния календар** чрез включване на събития, свързани с НКН (представяне на занаяти, диалекти, обичаи, празници и др.);
- създаване на **визуални материали, филми и каталози** за НКН, предназначени за широката публика;
- разработване на **платформи** с добри практики за опазване на НКН;
- да се насърчи **дигиталното разказване** на наследството, да се използва потенциала на ИКТ за опазване на НКН;
- **дигитализиране** и събиране на информацията за наличните архивни материали и други документи, касаещи опазването на НКН;
- идентифициране и/или преосмисляне, предаване и популяризиране на НКН в **градовете** и общностите и групите на **градските наследства** като взаимодействие на институции, експерти и гражданско общество;.

## 3. Капацитет:

- да се организират **обучения и обществени кампании** за различни заинтересовани страни на теми, свързани с опазването на НКН;
- да се провеждат **разяснителни кампании** за процедурите за вписване в Националната представителна листа и регистъра за НКН, политиката и законодателството;
- да се разработят **практически материали** с насоки и избрани добри практики за опазване на НКН, които да се разпространят сред заинтересованите страни;
- да се улесни **достъпа** на НПО и общности до **експертиза** в областта на НКН чрез възможности за срещи и дискусии с експерти;
- да се повиши капацитета на културните организации, НПО и читалища за развитие на **културно предприемачество**;
- да се насърчат уменията на НПО, културни организации, читалища за подготовка на проектни **предложения за финансиране**, както и информирането има за възможностите за финансиране.

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)

Настоящият документ е създаден в рамките на процедура BG05SFOP001-2.009 „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление 2014-2020 за изпълнение на Проект BG05SFOP001-2.009-0182 “Опазване на нематериалното културно наследство чрез повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство”



#### 4. *Образование:*

- подобряване на **комуникацията** между културни и образователни институции;
- разработване на програми за **извънкласни дейности**, които да допринесат за опазване и популяризиране на НКН чрез достъпен и атрактивен начин за деца и ученици.
- разработване на **образователни програми** на културните организации, насочени към НКН;
- използване на арт-терапевтичната страна на занаяти и други практики, свързани с НКН;
- **неформалното образование** по НКН да бъде изнесено от училището и да се осъществява в общностите, чието наследство се популяризира и представя;
- да се осигурят възможности за професионално реализиране в областта на **занаятите**.

#### 5. *Връзка с бизнеса:*

- създаване на **партньорски взаимоотношения** с представители на бизнеса за подпомагане и финансиране на инициативи за опазване и популяризиране на НКН
- да се въведе като добра практика подписването на **меморандум** между заинтересовани страни за балансирано развитие на туризма и опазване на нематериалното културно наследство;
- използване на възможностите, опита и добрите практики на **МИГ** – овете в България;
- задължително **консултиране** с експерти и общности как да се **представя и интерпретира НКН** пред широката публика за целите на туризма за да се избегне злоупотреба с елементите;
- оптимизиране на културния календар и включването му в туристически продукти чрез оценка на проведените събития и включване на всички заинтересовани страни;

#### 6. *Финансиране:*

- да се актуализира Закона за меценатството и да се допълни с възможности за подкрепа на дейности по опазване на НКН;
- да се създадат програми на различни нива за подкрепа на проекти за опазване на НКН;

[www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg)

*Настоящият документ е създаден в рамките на процедура BG05SFOP001-2.009 „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление 2014-2020 за изпълнение на Проект BG05SFOP001-2.009-0182 “Опазване на нематериалното културно наследство чрез повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство”*